SIDE 3: MENINGER

Kronikk og debatt side 15 til 17

Om 20 år er vi dobbelt så rike. Til hvilken pris?

Elefanten i rommet

Marianne Marthinsen
KRON OG MYNT

ILLUSTRASJON: KNUT LØVÅS KNUGUNN@ONLINE.NO

– Det er som den berømmelige elefanten midt i rommet som ingen snakker om, sa en politisk kollega av meg nylig.

Vi diskuterte klima, lavutslippsutvalget og selvfølgelig det nylig inngåtte forliket. Mange, meg selv inkludert, er fornøyde med klimaforliket i Stortinget. Det tar oss mange solide skritt i riktig retning. Milliarder til regnskog og nye forhandlinger med Sverige om grønne sertifikater er allerede velkjent. Andre viktige punkter handler om en betydelig økt satsing på klimaforskning, tiltak i byggesektoren, økte avgifter på bensin og diesel, mer penger til jernbane og opprettelsen av et Transnova som skal jobbe med nye transportløsninger. Målet om at omlag to tredeler av utslippsreduksjonene skal tas hjemme, er jeg også glad for. Det er et standpunkt jeg har argumentert for ved flere anledninger i denne spalten.

Klimameldinga forplikter oss til å gjennomføre en rekke tiltak, og det er flott. Men den dypereliggende årsaken til klimaproblemet handler om vårt levesett og hvordan vi har innrettet oss som samfunn – vårt produksjons- og forbruksmønster. Siden 70-tallet har Norge hatt en årlig vekst i BNP på rundt tre prosent. Et sentralt mål er en fortsatt stabil økonomisk vekst på dette nivået. Tre prosent høres ikke mye ut. I virkeligheten er det en sikker vei mot økologisk kollaps. Holder vi eksempelvis et tempo med 3,5 prosent årlig vekst, vil forbruket vårt være fordoblet i løpet av 20 år. Vi forstår at det ikke går i lengden.

I Norge er Jørgen Randers på mange måter vekstkritikkens far. Boka «Grenser for vekst» som Randers var med å forfatte, kom ut i 1972 og skapte mye debatt. Flere land trykte boka i store opplag. I en kronikk som sto på trykk i Aftenposten i 2004 skriver Randers at spådommene fra 1972 foreløpig har holdt stikk. Derfor er det paradoksalt at nettopp Randers ledet lavutslippsutvalget som i sin rapport innleder med å skrive:

«En radikal omlegging av norsk livsstil i en mer klimavennlig retning ville kunne redusere framtidige utslipp mye. Utvalget har likevel ikke valgt å anbefale dette, blant annet fordi vi mener det vil være en umulig politisk oppgave å realisere. Utvalgets anbefalinger er derfor et lite antall, hovedsakelig teknologisk baserte, tiltak hvor hvert enkelt tiltak har et forholdsvis stort potensial for reduksjoner.»

Kurven for CO2-utslipp og kurven for BNP-vekst har historisk fulgt hverandre som skygger. Teknologisk utvikling kan hjelpe oss med å frikoble disse to fra hverandre. Vi vet mye om hvordan vi skal gjøre det. Selvfølgelig er det viktig å ha fokus på teknologi, og kanskje er det en riktig avveining både fra Jørgen Randers og oss som står bak klimameldinga å konsentrere oss om de tiltakene vi har kontroll over og som lett lar seg gjennomføre. Tiltak som ikke krever noe annet enn vilje til å bruke penger på de riktige tingene. Men vi trenger – i en eller annen form – en helt grunnleggende debatt om hvor vi vil som samfunn.

> «Teknologien kan ta oss langt, men den kan aldri oppheve grensen for hva jorda tåler»

Teknologien kan ta oss langt, men den kan aldri oppheve grensen for hva jorda tåler. Økonomer og biologer har en svært ulik tilnærming til menneskenes begrensede tilgang på ressurser. Mens biologer ofte snakker om en kritisk grense, virker det å være økonomenes grunnleggende holdning at ressursskrankene kan flyttes. Vi tar i bruk nye ressurser og vi utnytter de ressursene vi har stadig bedre. Vi får mer produksjon igjen for hvert kilo CO_2 vi slipper ut nå enn vi gjorde før. Det er allikevel få som vil hevde at dobbelt så mye klær, mat, stereoanlegg og biler hvert tjuende år er bærekraftig selv om bilene skulle gå på hydrogen eller biodiesel.

For mange land vil selvfølgelig BNP-vekst være avgjørende for at mennesker skal få det bedre i mange år fremover. I Norge er det ikke slik. Kanskje er det på tide å lete etter andre indikatorer på menneskelig velstand og utvikling. Kanskje er det på tide at flere av oss stiller selve kardinalspørsmålet: Skal økonomisk vekst være vår ledestjerne?

Marianne Marthinsen,
økonomistudent og
stortingsrepresentant for Ap
marianne.marthinsen@stortinget.no

Økonomene Peder Martin Lysestøl, Erik S. Reinert, Marianne Marthinsen og Heikki Holmås skriver onsdager i Klassekampen. Radikalt økonominettverk finner du på www.okonominettverket.no.

PÅ TEPPET

Gode råd dyre

Utenriksdepartementet advarer sterkt mot å reise til Afghanistan, samtidig som fem afghanere tvangssendes fra Norge til Afghanistan.

– Dette er råd for nordmenn som skal reise ut, ikke afghanere som skal reise hjem, sier Siri Johnsen i Utlendingsnemnda til VG.

Alle er like, men noen er likere enn andre.

Byggetomt

På jordet?

Ansatte ved Veterinærhøyskolen og Veterinærinstituttet har merket seg at de sentrale statsrådene bak tvangsflyttingen til Ås – **Tora Aasland og Åslaug Haga** – begge er bosatt **på Ås**.

Og at byggetomta ligger på **Kjerringjordet**.

Dvergliga

Dverg?

En **dvergliga** terroriserer ifølge Nettavisen og Expressen et svensk buss-selskap:

Kortvokste personer stappes oppi en stor hockeybag som legges i bussens bagasjerom. I løpet av turen blir de øvrige passasjerenes bagasje lenset for verdisaker.

Den var ny.

Forståelig

Kvalm

Kronprinsesse Mette-Marit avlyser den omstridte turen til Chile, på grunn av **omgangssyke**.

Enig. Deler av programmet er til å **bli kvalm av**.

Gode navn

Nationen bringer ikke uventet en sterkt kritisk sak om NRK Brennpunkts program om rovdyrerstatninger.

Ført i pennen av **Bjørnhild Fjeld**.

teppet@klassekampen.no